

KUKA JOHTAA MAAKUNTIA: KOHTI UUDISTUVAA KUNTA- JA ALUERAKENNETTA

Hallintotieteen tohtori Raimo Ikonen

Hyvä ja tehokas hallinto on suuri alueellinen vetovoimatekijä

- Ei rahan kuluttaja vaan mahdollisuuksien ja elinvoiman luoja (luuranko)
- Mahdollistaa kannustavan johtamisen ja tukee kaikkea yhteiskunnallista toimintaa
- Sote vaatii isoa muutosta kaikilla kolmella hallintotasolla, myös ministeriöiden tasolla
- Maan alueellinen johtaminen hunnigolla, yhtenäinen vastuu puuttuu
- Maan kokonaishyvinvointi tehdään alueilla, aluetaso valittu kansalaisten palvelujen järjestäjäksi
- Pohjois-Suomen yhteistyöalue (YTA) on strategisesti merkittävä alue ja aloitteellinen uudistuksissa

Kuntien tehtäväpaineisiin pikaista helpotusta

- Hallituksen päälupaus kunnille purkaa 300 normia toteen, byrokratia talkoot
- Kuntien välisen kuntaverkoston perustaminen
- Jokaisessa kunnassa matalan kynnyksen palvelupiste
- Kuntaprofiilin kirkastaminen/brändääminen ja kumppanuuksien hahmottaminen
- Huomion siirtäminen alueelliseen yhteistyöhön, kumppanuuksiin, verkostoihin
- Valtionosuusjärjestelmän pikainen uudistaminen yleiskatteiseksi ja laskennalliseen tarvearvioon perustuvaksi
- Varautuminen kiinteistöjen järjestelyihin, kun hyvinvointialueet luopuvat vuokrauksista

Eriytyvistä yhtenäiskunnista yhteistyökuntiin

- Tilannekuva eriytymiskehityksestä ja vahvuuksista kunnissa ja hyvinvointialueilla
- Kuntien ydintehtäville: terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, koulutukselle ja sivistykselle sekä työllisyydelle ja elinkeinopolitiikalle valtion ohjauksessa muutamia järjestämiskriteereitä varmistamaan yhteistyön laajuus
- Muiden tehtävien osalta kunnat hakevat kumppanikunnat ja lisäksi tekevät kumppanuussopimuksia, verkostoja ja muuta yhteistyötä vahvistaen toimintansa vaikuttavuutta
- Valtioneuvoston periaatepäätös yhteistyökuntiin siirtymisen valmistelusta ja Vapaakuntakokeilun puitelaki vuonna 2026
- Kokeilua johtamaan valtiovarainministeriön johdolla ohjausryhmä
- Yhteistyökuntien kokeilut 2027-2030 ja laki muutokset voimaan 2030 alusta
- Uusiin tehtäviin TE-toiminta, kotouttaminen, varautuminen ja turvallisuus panostaminen

Hyvinvointialueiden roolin vahvistaminen

- Parlamentaarinen komitea yli hallituskausien johtamaan jatkouudistusta
- Valtion ohjausrakenteen keventäminen, autonomiaa lisää alueille, neuvottelujen ja asiakirjojen vähentäminen ja rahalliset kannusteet alueille vuoden 2025 tasausten jälkeen
- Palvelulupaus/priorisointi ja päälinjaukset palvelujen, lääkkeiden ja uusien teknologioiden osalta
- Lainsäädännön perkaus byrokratiatalkoiden yhteydessä kuten kunnillakin
- Hyvinvointialueiden rajoitetun verotusoikeuden valmistelu
- Yhteistyöalueiden roolin selkeyttäminen ja vahvistaminen

Omalääkäri/-hoitajamalli perusterveydenhoidon ratkaisuksi

- Valtioneuvoston selkeä linjaus omalääkäri/-hoitajamallin käyttöönotosta terveyskeskusten ja asemien perusmalliksi
- Koko Pohjois-Suomen yhteistyöalueella (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi ja Keski-Pohjanmaa) toteutetaan omalääkäri/-hoitajamalli
- Ammatinharjoittajat mukaan perusterveydenhoitoon osana omalääkärimallia, Pohdessa kokeiluja
- Paljon palveluja käyttävien (10 % asiakkaista) hoidon tehokas organisointi, asiakassegmentointi
- Digiasioinnin, älytoiminnan ja teknologin käytölle ja koulutukselle tavoitteet

Terveys- ja hyvinvointiasemat houkutteleviksi ja kukoistukseen

- Johtamisen systemaattinen kehittäminen työterveyshuollon kanssa, kansallinen kampanja ja rahoitus
- Ammatillisuuden ja koulutusasteen nostamisohjelma YTA:n johdolla ja yliopistoyhteistyön tiivistäminen, eläkkeellä olevien käytöstä
- Lääkäriopiskelijoiden perusterveydenhuollon pakollisen palvelun pidentäminen bonuksen kera 2 vuoteen
- Ura- ja tehtäväkiertojen ja polkujen rakentaminen koko hyvinvointialueilla
- Osa-aikatyön vähentämissuunnitelmat ja kokopäivätyölle bonus järjestelmä

Työterveyshuolto uuteen arviointiin

- Työterveyshuollon keskittyminen vain lakisääteiseen tehtävään
- Työotemallin juurruttaminen kaikille hyvinvointialueille kattavasti
- Tiedonkulun avoin varmistaminen muun palvelujärjestelmän kanssa, ensin nopea lähetekanava erikoissairaanhoidosta työterveshuoltoon
- Hyvinvointialueilla perustetaan työterveyshuollon yksiköitä, Pohde laajentaa
- Kolmikantainen työryhmä miettimään työterveydenhuollon asemaa palvelujärjestelmässä

Hoiva suuren haasteen edessä

- Valtakunnallinen hoidon ja hoivan kehittämisohjelma; palveluketjut kuntoon
- Kotihoito kuntoon, hoivan perusta: tuki-, sairaanhoito- ja kuntoutuspalvelut paremmiksi
- Hoitajien läsnä hoiva pidemmäksi ja joustavaksi, nyt läsnä palveluun käytetään vain puolet ajasta
- Omaishoitoon sopimushoidon lisäksi omaishoitajan statuksen rekisteröinti ja pieni kulukorvaus läheishoitajille
- Omaishoidon ja perhehoidon paikallinen yhteistyö kiinnostavaksi ja kannustavaksi

Demokraattinen maakuntahallinto ”ajuriksi”

- Valtioneuvosto valmistelee lain maakuntakokeilua Pohjois-Pohjanmaan alueella
- Valmistellaan maakuntahallinnon tehtävät maakunnan kokonaisvaltaisesta johtamisesta vuoden 2026 loppuun mennessä
- Maakunta kokeilu toteutetaan vuosina 2027-2030
- Rajoitetun verotusoikeuden kokeilu mukaan
- Maakuntaliiton tehtävät siirretään maakuntakokeiluun mukaan
- Elinvoimakeskuksen yhteys kokeilussa myös kiinteämmin mukana
- Kokeilun pohjalta arvioidaan maakuntahallinnon mahdollisuudet ja maakuntien määrä

17.12.2012 Kainuun maakuntavaltuuston puheenjohtajan Timo Säkkisen puheen lopputoivotus.

-toivon, että kariutuneesta kokeilusta olisi opittu ainakin yhteistyön tekemisen tärkeys koko maakunnalle.

-Kyllä meidän pitää pitää huoli siitä, että me yhdessä hoidamme näitä asioita ja yhdessä toimimme suhteessa valtioon. Yksittäisinä kuntina ei ole mahdollisuutta saavuttaa samanlaisia tuloksia. Myös luottamus valtioon on välttämätöntä ja tärkeää.

-on opittu, että yksin ei voida tehdä tulevaisuudessa näitä asioita, vaan ne täytyy tehdä yhdessä.

Nämä ovat suoria lainauksia viimeisestä puheesta. Valtio edellytti maakunnan kuntien yksimielisyyttä jatkon suhteen ja asian levittämisen suhteen muihin maakuntiin.